

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.189/2014/4. szám

A Debreceni Ítéltábla az előbb személyesen eljáró, majd a fellebbezési eljárás során a ... Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: ... ügyvéd) pártfogó ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű és II.rendű felperes neve II. rendű mindketten d.-i (címük) lakos felpereseknek - a dr. Mórocz István ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve d.-i (címe) lakos I. rendű és a személyesen eljáró II.rendű alperes neve d.-i (címe) lakos II. rendű alperesek ellen hagyatéki hitelezői igény érvényesítése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 8.P.21.557/2011/45. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által 47. sorszám alatt előterjesztett és 51. sorszám alatt megindokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, az I. rendű alperes által a felpereseknek fizetendő marasztalás összegét 722 664 (Hétszázhuszonkettőezer-hatszázhatvannégy) forintra leszállítja; kötelezi az I. rendű alperest, hogy az államnak térítsen meg 12 840 (Tizenkettőezer-nyolcszáznegyven) forint állam által előlegezett költséget.

A felperesek pártfogó ügyvédjének a fellebbezési eljárásban felmerült költségét 1/3 részben az állam, 2/3 részben az I. rendű alperes viseli, ezt meghaladóan a peres felek a fellebbezési eljárási költségeiket maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A II. rendű felperes az I. rendű felperes lánya. Az I. rendű alperes a II. rendű felperes unokatestvére, az I. rendű felperes **N. A.** nevű - a továbbiakban: örökhagyó - testvérének a fia.

Az I. rendű felperes és az örökhagyó édesanyja 1999-ben hunyt el. Hagyatékához tartozott a d.-i ... /40 helyrajzi számú, a valóságban a **B. A. kertben** lévő gyümölcsös és gazdasági épület a zártkertben megjelölésű ingatlan 339/1339 hányada, amelyet a testvérek a törvényes öröklés rendje szerint örökölték meg. Édesapjuk 2001-ben hunyt el. A

hagyatékához tartozó **B. A.** kertbeli ingatlan illetőséget egyezség alapján az örökhagyó örökölte meg, majd 2003-ban kelt adásvételi szerződéssel megvásárolta az I. rendű felperes tulajdoni illetőségét. Ezen ingatlanon tulajdoni hányada van a II. rendű alperesnek.

Az örökhagyó az ingatlanon lévő felülepítményt építési engedély nélkül bővítette, s arra az építkezés befejezésével fennmaradási engedélyt kapott.

Az örökhagyónál 1999-ben Hodgkin-kórt diagnosztizáltak, amely miatt műtétre, majd folyamatosan kemoterápiás és sugárkezelésre került sor. Rendszeres orvosi ellenőrzés alatt állt, betegsége hullámzó tendenciát mutatott, fizikai állapota 2007 végéig jelentősen nem változott, abban romlás 2008. elejétől volt tapasztalható.

Az örökhagyó házassága felbontása után szüleivel, majd élettársával lakott együtt, 2002. és 2005. között a felperesekhez költözött, 2005-től 2009. július 7-ig a **B. A.** kertbeli ingatlanon, majd 2009. július 7-től haláláig d.-i Idősek Házában élt, ahol térítés ellenében teljes körű ellátásban részesült.

Az örökhagyó 2009 januárjában 500 000 forint jegyzett tőke biztosításával kft-t alapított, amelynek ügyvezetője is volt. A cég rövid ideig működött, az üzletben eladóként az I. rendű felperes tevékenykedett.

2009. december 19-én az I. rendű felperes kézírásával készült egy „Eltartási, végrendeleti, örökösödési szerződés” elnevezésű okirat, amelyben az örökhagyó kijelentette, hogy kizárólagos örökösei testvére (az I. rendű felperes) és keresztlánya (a II. rendű felperes), mert ők viselik gondját élete végéig és intézik az ügyeit. Felsorolta, hogy tulajdona a **B. A.** kertbeli ingatlanilletőség, a kft. és a **hitelintézetben** lévő betétje, melyet a felperesekre hagy.

A felperesek 1999-től hosszabb-rövidebb kihagyással gondoskodtak az örökhagyóról akként, hogy részére biztosították az ételmezést, a háztartási munkákat (mosás, vasalás, takarítás), részt vettek a kertgondozásban, kutyái etetésében, intézték hivatalos ügyeit, elsősorban gyógyszerei felíratását, háziorvoshoz, természetgyógyászhoz szállították, többszöri klinikai kezelése alkalmával ott, majd az Idősek Házában való tartózkodásakor rendszeresen látogatták. E tevékenységek 2008. évi ellenértéke 354 332 forint, míg 2009. január 1. és 2010. január 7. közötti ellenértéke 368 332 forint.

Az örökhagyó 2010. január 8-án hunyt el. Az eljáró közjegyző megállapította, hogy az örökhagyó ugyan írásbeli magánvégrendeletet hagyott hátra, az azonban alakilag aggályos, és erre tekintettel az érdekeltek jogi képviselői kérték annak mellőzését. Ezért az örökhagyó hagyatékát - a **B. A.** kertbeli ingatlan 677/1339 hányadát, a **hitelintézetnél** vezetett folyószámlán lévő 279 992 forintot, az Idősek Háza által a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság Gazdasági Hivatalába befizetett 24 450 forintot és a kft-ben meglévő 500 000 forint összegű törzsbetétet - teljes hatállyal a hagyatéki terhek viselésének kötelezettségével az örökhagyó egyedüli gyermekének, az alperesnek adta át törvényes

öröklés jogcímén. Megállapította, hogy hagyatéki teher - egyebek mellett - az örökhagyó 264 800 forintos temetési költsége, melyet az I. rendű felperes fizetett ki.

A felperesek módosított keresetükben 4 111 770 forint megfizetésére kérték kötelezni az I. rendű alperest hagyatéki hitelezői igény címén, arra hivatkozással, hogy az örökhagyót 1999-től kezdődően haláláig tartották, gondozták. Kérték, hogy állapítsa meg a bíróság, hogy a **B. A.** kertbeli ingatlan örökhagyó nevében volt tulajdoni illetőségének $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{4}$ hányadát ráépítés címén megszerezték. Kérték tulajdonjoguk ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzésének tűrésére kötelezni az I. és II. rendű alperest. Hivatkozásuk szerint az ingatlanon lévő felülepítmény bővítéséhez, átalakításához több millió forinttal járultak hozzá.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, azzal védekezve, hogy az örökhagyó a tartásra nem szorult rá és ilyen jellegű szolgáltatásokat a felperesek nem is nyújtottak részére. Állította, hogy a **B. A.** kertbeli ingatlanon történt beruházás az örökhagyó pénzéből történt, ahhoz a felperesek nem járultak hozzá.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek hagyatéki hitelezői igény címén együttesen 987 464 forintot, ennek 2010. február 8-tól járó kamatait, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kimondta, hogy a követelés kielégítéséért az I. rendű alperes a hagyatékátadó végzésben megjelölt hagyatéki vagyontárgyakkal, azok értéke erejéig felel. Kötelezte a felpereseket egyetemlegesen, hogy 400 000 forint perköltséget fizessenek meg az I. rendű alperesnek.

A határozata indokolásában részletesen kifejtette, hogy a felperesek ráépítés címén előterjesztett tulajdoni igénye alaptalan, mert a beruházást teljes egészében az örökhagyó, mint építtető finanszírozásában történt.

A Ptk. 677. § (1) bekezdés c) pontja, valamint a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma PK 89. számú állásfoglalása b) pontja felhívásával rámutatott, hogy a felperesek hagyatéki hitelezőként jogosultak érvényesíteni az örökhagyó részére nyújtott tartás költségeit, mert azt örökségi juttatás ígérete ellenében teljesítették. A 2009. december 19-i keltezésű végrendeletként érvénytelennek tekintendő okirat alapján állapította meg, hogy az örökhagyó a felpereseket az általuk nyújtott tevékenység ellentételezéseként örökségi juttatásban kívánta részesíteni. A tartás mibenlétét a felperesek előadása és a meghallgatott tanúk vallomása alapján állapította meg, s e bizonyítékokat mérlegelve úgy ítélte meg, hogy az örökhagyó csak 2008-2009-ben szorult rá hozzátartozói segítségére, addig sem fizikailag, sem anyagilag nem volt olyan helyzetben, hogy önmagát ne tudta volna ellátni. A felperesek által 2008-ig nyújtott segítséget a hozzátartozói viszonyra tekintettel nem találta a tartási-gondozási szolgáltatások körébe vonhatónak, s erre az időszakra a Ptk. 590. § (1) bekezdése szerinti ingyenesség vélelmét alkalmazta. A 2008-2009. esztendőkre az aggálytalannak talált szakértői véleményben meghatározott ellenértéket számolta el, s ahhoz a Ptk. 677. § (1) bekezdés a) pontja alapján hozzászámította az örökhagyó I. rendű felperes által viselt temetési költségét.

A Pp. 216. §-a alapján meghatározta, hogy az I. rendű alperes vagyonának mely részével felel a felperesek alapos követeléséért.

A pernyertesség-pervesztesség arányára figyelemmel a nagyobb részt pervesztes felpereseket kötelezte a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint az I. rendű alperes részére perköltség fizetésére.

Az ítélettel szemben az I. rendű alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben kérte annak részbeni megváltoztatását, a felperesek keresetének 318 108 forintot meghaladó részében történő elutasítását és a felperesek költségben való marasztalását. Azzal érvelt, hogy a temetés költségeit a felpereseknek megfizette, ezért ez az összeg terhére nem számolható el. Álláspontja szerint nem illeti meg a felpereseket a tartás-gondozás szakértő által megállapított 2008. évi ellenértéke sem, mert ebben az esztendőben az örökhagyó a tartásra-gondozásra még nem szorult rá, kétségtelenül romló egészségi állapota még lehetővé tette, hogy önmaga ellátásáról gondoskodjék. A 2009. évi tartás-gondozás összegéből indokolatlannak találta az élelmezés körében elszámolt 70 ebéd költségét, állítva, hogy édesapjáról az Idősek Házában teljes körűen gondoskodtak, így e szolgáltatásra a felperesek részéről nem szorult rá. Az erre az évre beállított szállítási, látogatási időszükséglet ellenértékének elszámolását a felperesek és az örökhagyó közti hozzátartozói viszonyára tekintettel indokolatlannak vélte.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben nem elleneztek az ítélet részbeni megváltoztatását, arra tekintettel, hogy a temetési költséget az I. rendű alperes részükre megfizette, egyebekben kérték a törvényszék határozatának helybenhagyását.

Az ítélet tábla a Pp. 253. § (3) bekezdésére figyelemmel nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet 987 464 forintot meghaladó részében elutasító, és az I. rendű alperest 318 108 forintban és járulékaiban marasztaló rendelkezését.

A törvényszék által megállapított tényállást a felperesek és az I. rendű alperes egyező előadása alapján kiegészíti azzal, hogy az I. rendű alperes a felperesek részére megfizette az örökhagyó temetésének költségét.

A kiegészített tényállásra tekintettel a fellebbezést részben alaposnak találta.

Az elsőfokú bíróság által is helytállóan felhívott PK 89. számú állásfoglalás b) pontja értelmében, ha az örökhagyó végintézkedés hátrahagyása nélkül halt meg és hagyatékában a törvényes öröklés rendje érvényesül, a perbeli adatok alapján azonban aggálytalanul megállapítható, hogy az örökhagyót a hozzátartozói közül csak az egyik tartotta, és a tartás öröklési juttatás ígérete ellenében történt, ezért az örökhagyót ténylegesen eltartó rokon a tartásból származó igényét a hagyatékkal szemben hagyatéki hitelezőként érvényesítheti.

Ezen állásfoglalás alapján kialakult egységes és következetes bírói gyakorlat szerint nem csupán az örökhagyó tartásra köteles hozzátartozói, hanem más, az örökhagyó részére szolgáltatásokat nyújtó személy is hagyatéki hitelezőként léphet fel a hagyatékkal

szemben, ha a tartás az örökségi juttatás reményében történt. Az örökhagyó testvére és unokahúga a Csjt. értelmében nem tartásra köteles hozzátartozó, ennek ellenére - nagyobb részt az I. rendű alperes által sem vitatottan - éveken keresztül különféle szolgáltatásokat nyújtottak az örökhagyó részére.

Ugyancsak helytállóan hangsúlyozta a törvényszék, hogy a 2009. december 19-i keltezésű okiratból kétséget kizáróan kitűnik, hogy az örökhagyó a felperesek által részére addig nyújtott gondoskodás, ügyintézés fejében őket kívánta örökösévé tenni, azaz a szolgáltatásokat az „eltartók” örökségi juttatás reményében teljesítették.

Azt, hogy a tartási szolgáltatások, s egyéb tevékenységek mit öleltek fel, ezek bensőséges, családon belüli jellegére tekintettel leginkább a családtagok tudják megítélni, kívülállók - szomszédok, ismerősök - ezekről a szolgáltatásokról legfeljebb alkalmankénti tapasztalataik alapján rendelkezhetnek ismeretekkel. Életszerű, az ítéltábla által is elfogadhatónak talált előadás szerint az egyedülálló, háztartásvezetési ismeretekkel nem rendelkező férfiember részére testvére, s annak leánya biztosította a szükséges élelmet, tartotta rendben ruházatát, lakását, s figyelemmel súlyos betegségéből fakadó változó fizikai, lelki állapotára intézte ügyeit, szállította kezelésekre, s kórházi tartózkodása alatt látogatta.

E két körülményre tekintettel a felperesek a nyújtott tartás ellenértéke iránt a Ptk. 677. § (1) bekezdés c) pontja értelmében alappal léptek fel hagyatéki hitelezőként.

Nem feltétele ezen igény érvényesítésének, hogy mindezekre az örökhagyó rászorult legyen, mert ha a „rászorultság” esetleg hiányzott is, a tényleges tartást, szolgáltatást a felperesek nyújtották, s azok ellenértékének megtérítésére az örökhagyó hagyatékát megszerző törvényes örökös köteles. Nincs jelentősége annak az igény elbírálásánál, hogy az örökhagyó azokat a tevékenységeket el tudta volna végezni, a lényeg a kérdés megítélésénél az, hogy a hagyatéki hitelező ténylegesen milyen szolgáltatásokat nyújtott.

Az elsőfokú bíróság által kirendelt szakértő mindazokat a bíróság által feltárt körülményeket, adatokat értékelte, melyek figyelembevételével megalapozott, összességében is elfogadható mértékben állapította meg az örökhagyó tartásának költségét, amelyet az I. rendű alperesnek a Ptk. 679. § (1) bekezdése értelmében meg kell téríteni, s e tartozásért az örökös a hagyaték tárgyaival, azok értéke erejéig tartozik felelősséggel.

Tekintettel azonban arra, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében csak a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálhatja felül az elsőfokú bíróság ítéletét, s a felperesek fellebbezéssel nem kifogásolták a 2008. évet megelőző hagyatéki hitelezői igényüket elutasító rendelkezést, csupán a 2008. és 2009. évre szakértő által felszámított összeg megfizetésére kötelezhető az I. rendű alperes.

Észlelte az ítéltábla, hogy a törvényszék elmulasztott rendelkezni a felperesek személyes költségmentessége folytán állam által előlegezett szakértői költség I. rendű alperest pervesztességével arányos mértékben terhelő részének megfizetéséről, e tekintetben ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdés utolsó mondata alapján korrigálta.

Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint részben megváltoztatta.

A felpereseket a fellebbezési eljárás során pártfogó ügyvéd képviselte. A Pp. 87. § (2) bekezdése alapján az ítéltábla megállapította, hogy az I. rendű alperes fellebbezésének túlnyomó részben alaptalan voltára tekintettel díjának 2/3 részét az I. rendű alperes, 1/3 részét az állam viseli.

Ezt meghaladóan a peres felek a fellebbezési eljárás során felmerült költségeiket maguk viselik a Pp. 81. § (1) bekezdés második mondatára tekintettel.

D e b r e c e n, 2014. június 12.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottília s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -